

FLUID

Maja Đukanović, profesorica slovenščine v Beogradu

Ko manjšina voli

Draga Maja,

kar nekaj razlogov je za to moje pismo. Prvi je ta, da me je dosegla novica o skorajšnjih volitvah v nacionalne svete manjšin, živčih v Srbiji, torej tudi slovenske. To nedeljo, torej, bodo pripadniki večine manjšin, priznanih v vaši državi, in teh je več kot dvajset, izbirali svoje predstavnike, nekateri neposredno in drugi elektorsko. Vaša, slovenska, bo volila neposredno, ker se je v poseben volilni imenik vpisalo dovolj volivcev, torej najmanj 40 odstotkov od nekaj več kot štiri tisoč tistih, ki so se ob popisu prebivalcev leta 2011 izrekli za Slovenke in Slovence. Lepo, a najbrž ta rezultat ni kar padel z neba? Sploh pa se mi zdi, da le malo ljudi pri nas v matici ve, da je Srbija ena redkih držav, v katerih

imajo manjšine tak svoj predstavnikiški organ, zato ne bi bilo odveč, da o tem poveva kaj več. O ciljih, dosežkih in načrtih, tudi o ovirah na poti. Sama vse te zgodbe kot aktivna članica Društva beograjskih Slovencev Sava in tudi kot članica nacionalnega sveta dobro poznaš. Seveda me zanima tudi, kaj od nove sestave sveta pričakuješ.

Za tiste, ki te ne poznajo, je treba povedati, da si, čeprav pristna Beograjkanka z diplomom iz francoščine, prava aktivistka za boljši položaj slovenščine in da si skupaj z možem Vladom, čigar priimek nosiš, napisala zadnji slovensko-srbski in srbsko-slovenski slovar. Mimogrede, povedala sem ti že, da sem ga videla celo na knjižni polici igralske legende Mikija Manojlovića. Si hči dveh etnologov,

Slovenke Brede Krča in Srba, akademika Petra Vlahovića, in čeprav že pol stoletja živiš v Beogradu, kamor so te trimesečno prinesli iz mamine Ljubljane, je tvoja slovenščina vzorna, brezhibna, brez trohice srbskega naglasa. Najbrž tudi po zaslugi tesnih vezi z mamino domovino, ki jih je tvoja družina ves čas negovala, sploh pa ti je bila slovenščina očitno usojena. Čeprav ni štel za diplomom, si ob študiju francoščine na Filološki fakulteti v Beogradu ves čas obiskovala predavanja in opravljala izpite iz predmetov, povezanih s slovenščino, se potem šolala za slovensko lektorico pri profesorju Toporišiču v Ljubljani in nato začela, kako se včasih poigra usoda, svojo kariero na beograjski fakulteti pred četrto stoletja prav

na dan, ko je nedaleč stran, pred zvezno skupščino, potekalo protislovensko zborovanje, na katerem so zbrani zahtevali embargo na slovensko blago, tako da je tvoja prva ura odpadla. A od tedaj se jih je zvrstilo na stotine, marsikaj se je zgodilo in marsikaj spremenilo, tudi odnos do slovenščine. Ne bi bilo odveč, da na kratko poveš, kako in kje ste v Srbiji z njo danes. Bodo tvoje sanje o slovenskem oddelku ali lektoratu ostale neizsanjane? Kakšna je pri tem podpora Slovenije?

Interes za učenje slovenščine med Srbi očitno je in skozi tvojo šolo je šlo na desetine ukaželjnih. Tudi zdravniki, ki iščejo v Sloveniji boljši kos kruha (čeprav jih je menda vse manj, ki jim Slovenija predstavlja obljubljeni dežel). Eden teh tvojih

učencev mi je iz tvojega mesta te dni prinesel nov, moderni učbenik Slovenščina brez meja, ki ga je napisala tvoja nekdanja študentka brez enega samega slovenskega gena, Milica Poletanović. Ta mlada Vojvodinka, ki si zdaj v Beogradu služi kruh tudi s poučevanjem slovenščine, je uresničila tvojo dolgoletno željo, da bi učenci s področja bivše Jugoslavije dobili drugačen slovenski učbenik kot tisti iz, recimo, Nemčije ali Italije. Zavihala je rokave in podvig je, tudi po tvoji zaslugi, kljub sušnim časom očitno uspel. Si nanj ponosna vsaj tako kot na to, da so tvoji študentje pred nekaj leti prevedli v srbsčino Pahorjevo Nekropolo? O vseh drugih podvigih pa kdaj drugič.

Lep pozdrav v Beograd,

Darka Zvonar Predan

Beograjski lektorat je največji na svetu

Draga Darka,

hvala za tvoje prijazne vrstice! Saj veš, kako smo v tujini veseli, da v matici obstaja zanimanje za našo skupnost.

V nedeljo, 26. oktobra, bomo na neposrednih volitvah izbrali novo sestavo Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji. Prejšnji, prvi nacionalni svet smo pridobili na podlagi elektorskih volitev, po dolgoletnem prizadevanju, samo njegovo ustanovitev in razvoj pa so spremljali začetniške težave in nesporazumi. Kljub temu smo zarisali osnove delovanja in storili marsikaj dobrega. V Srbiji obstajata res veliko razumevanje in podpora za narodne manjšine, dejstvo, da imamo pripadniki številnih manjšin svoj predstavnikiški organ, pa je prava redkost med državami.

Poleg Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine je v Srbiji aktivnih 15 društev Slovencev, ki so večinoma ustanovljena v letih po razpadu nekdanje skupne države. V društvih Slovenci negujemo ljubiteljsko kulturo, organiziramo prireditve, na katerih nastopajo naši člani, in se srečujemo ob različnih priložnostih. Delovanje se v največji meri financira s pomočjo Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter z donacijami slovenskih podjetij, s privatnimi donacijami in z delom samih članov. V društvu Sava si prizadevamo, da bi pritegnili čim več mladih beograjskih Slovencev, obenem pa promovirali slovenski jezik in kulturo v širši javnosti. Ponosna sem, da nam to, večinoma, tudi uspeva.

Vedno rada znova razložim pojem "izseljenec", ki si ga ljudje pogosto napačno razlagajo na podlagi stereotipov. V Srbiji pripadniki slovenske skupnosti večinoma izhajamo iz druge, tretje generacije izseljencev, iz mešanih zakonov. Za nas je torej izjemno pomembno učenje slovenskega jezika, tega se mladi v društvih učijo kot kateregakoli drugega tujega jezika, od začetka. Naši starši in/ali stari starši so v Srbijo večinoma prišli kot strokovnjaki na določenem področju, posledično je velik odstotek pripa-

dnikov slovenske skupnosti visoko izobraženih in v domačem okolju na svojem strokovnem področju vplivnih ljudi. Torej nismo del stereotipne slike o izseljencih.

Slovenska manjšina se od drugih manjšin razlikuje po tem, da smo razkropljeni po vseh krajih v Srbiji, nismo zbrani le v eni določeni regiji. Zaznamuje nas tudi dejstvo, da so Slovenci v Srbiji sodelovali in vplivali na kulturno in znanstveno življenje, ga oblikovali in usmerjali. Zato smo se odločili, da nacionalni svet podpira prav to plat slovenskosti v Srbiji: profesionalnost ter visoko umetniško in znanstveno raven. Promocijo ljubiteljske kulture, ki je sicer po svoje pristrčna in topla, ohranjajo društva. To je obenem odgovor na tvoje vprašanje, kaj pričakujem od nove sestave nacionalnega sveta slovenske manjšine v Srbiji: profesionalnost.

Res je, kar si povedala, da se moje poklicno in privatno življenje prepletata. Prepletata se tudi moja dejavnost na Filološki fakulteti, kjer poučujem slovenski jezik in kulturo, ter moje delovanje v društvih Slovencev in nacionalnem svetu. V okviru skupnih aktivnosti treh naštetih institucij, z neprecenljivo podporo veleposlaništva Republike Slovenije, Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, še posebej pa Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, smo veliko prispevali k statusu slovenščine v Srbiji. Seveda so to spremljale določene nevednosti, predvsem iz vrst administrativcev, ki nimajo smisla za kulturo, a to raje hitro pozabim, saj razumem, da ne more vsak dojeti vsega.

O statusu slovenščine na Filološki fakulteti in o načrtih za naprej, ponosu na to, kar je narejenega, bi odpisala skupaj, spet se dejavnosti prepletajo. Slovenščina se v Beogradu lahko študira kot vzporedni študij v okviru oddelka za splošno jezikoslovje. Pogosto vprašanje, ki ga slišiva z lektorico, mag. Lauro Fekonja, je, koliko študentov imate. Dovolj mi, da se pohvaliva – beograjski lektorat je največji na svetu. Kako lepo je slišati to, a ne? Slovenščino na Filološki fakulteti poučujeva mag. Laura Fekonja, ki jo je sem napolnil Center za sloven-

Nismo del stereotipne slike o izseljencih

(Aleksandar Andjic)

ščino, in jaz. Pomagajo nam doc. dr. Željko Marković s Filozofske fakultete v Novem Sadu in gostujoči vodilni slovenisti z zanimivimi predavanji.

Za predstavitev razvoja slovenistike v tem pisemcu ni prostora, o tem bova spregovorili kdaj drugič. Morda že v prvem tednu decembra, ko bomo v vsem svetu praznovali svetovne dneve slovenskega jezika, v Srbiji bodo takrat gostovali vodilni slovenisti, skupaj bomo predstavili knjižico Žepna slovenščina, ki so jo študentje prevedli v številne jezike. V tem času bomo v društvu Sava imeli tudi teden slovenske kulture za mlade, kjer mladi organizirajo simpatične kulturne dogodke. Pred vsem naštetim, 26. in

27. novembra, bomo zaznamovali stoletnico smrti skladatelja Davorina Jenka, Slovenca, ki je živel in ustvarjal v Srbiji, enega tistih, ki so s svojim delom vplivali na razvoj srbske kulture.

Omenjaš odlični učbenik Slovenščina brez meja moje nekdanje študentke, mlade slovenistke iz Srbije, Milice Poletanović. Iz srca ji čestitam, da je opravila tako pomembno delo!

Manjka mi besed, da bi razložila čustva in povedala, kako ponosna sem na vse svoje študente in učence, ki zdaj živijo, prevajajo, učijo slovenščino. Hvaležna sem jim, da so tako pridni in vztrajni.

Prisrčno,

Maja